

Олександра ХУДОБА
Національна академія державного управління
при Президентіві України
Львівський регіональний інститут державного управління

ДЕМОКРАТИЧНЕ УПРАВЛІННЯ СИСТЕМНОЮ ПРОТИДІЄЮ ДЕМЕНЦІЇ: ТРАНСНАЦІОНАЛЬНІ ПІДХОДИ

Розглядається необхідність створення гідних умов проживання для людей з деменцією для максимального поліпшення якості їхнього життя. Агентами розвитку транснаціональної демократії є неурядові організації, які сприяють демократії двома способами: вони значно поліпшують потік інформації про внутрішню політику країн та потреби цих країн для прийняття управлінських рішень у глобальному масштабі; у зворотному напрямку вони розкривають глобальні проблеми та впливають на формування та визначення перспектив їх вирішення на національному та місцевому рівнях. Акцентується на важливості участі України в міжурядових мережах, що дає можливість запозичити досвід передових країн з розвитку управлінських стратегій та створити свою ефективну систему надання медико-соціальних послуг людям з деменцією та особам, що їх доглядають.

Ключові слова: демократія, управлінські рішення, протидія деменції, неурядові організації, міжнародна співпраця.

Oleksandra Khudoba. Democracy administration of the systemic counteraction to dementia: transnational approaches

The article is provided the worthwhile living conditions for people having dementia for improving as much as possible the quality of their lives. Non-governmental organizations contribute to global democracy in two ways: they greatly improve the flow of information about the national policy and needs of each country; on the other side they reveal global problems and support the countries in the formation and definition of the prospects for their solution at the national and local levels. Participation of Ukraine in intergovernmental networks provides the opportunity to borrow experience from the advanced countries on the development of managerial strategies.

Key words: democracy, management decisions, counteraction to dementia, non-governmental organizations, international cooperation.

Тривалість життя людини визначається не лише її біологічними чи генетичними особливостями, але і способом життя, побутовими чи екологічними факторами, і лише певною мірою залежить від системи охорони здоров'я. Підвищення соціально-економічного рівня життя та умов проживання загалом сприяло збільшенню тривалості життя населення. Це можна вважати значним досягненням у галузі геронтології, базуючись на проведених масштабних дослідженнях та реалізованих стратегіях сповільнення старіння. Однак слід зазначити, що процес старіння виявляється у збільшенні ймовірності виникнення будь-яких хвороб, особливо хвороб похилого віку, а це, у свою чергу, позначається на якості життя цієї групи населення і відповідно на збільшенні навантаження на медичну та соціальну сфери.

Демографічні показники ВООЗ указують на глобальне зростання частки людей віком 65 років і більше, коли ризик розвитку деменції та інших дегенеративних захворювань є вищим. Це обумовлює збільшення потреби в послугах довгострокового догляду. Особливості прояву деменції вимагають значних зусиль сімей чи осіб, які доглядають за такими хворими. Тому дедалі частіше розглядаються можливості розвитку мережі послуг довгострокового догляду за похилими людьми у відповідних спеціалізованих установах, що є важливим способом захисту їх життя та гідності. Та, на жаль, вартість таких послуг є часто зависокою для сімей, багато людей не можуть дозволити собі той рівень турботи, яка їм потрібна, тому

актуальність питання розвитку альтернативних систем медико-соціальних послуг зростає з кожним роком.

Таким чином, суспільство поряд з проблемою ВІЛ-інфекції/СНІДу та туберкульозу постало перед ще однією глобальною проблемою – протидії деменції. Деменція включає хворобу Альцгеймера та інші захворювання, що супроводжуються когнітивними порушеннями (здатністю розуміти, пізнавати, сприймати та усвідомлювати зовнішню інформацію). Розроблення комплексних програм підтримки та систем довгострокового догляду є не лише питанням медичної галузі, але важливим фіскальним питанням. Наприклад, за деякими підрахунками, ціна деменції глобально сягає 600 мільйонів доларів [11]. Але основна причина повернути увагу до деменції полягає не в її фінансовій стороні, а в тому, щоб створити гідні умови проживання для людей з деменцією, максимально поліпшити якість їхнього життя, зберегти повагу та підтримку люблячих їх людей.

У сучасному світі багато чинників впливає на можливість збереження чи поліпшення ментального здоров'я населення. Забезпечити поліпшення показників цього сегменту здоров'я можна лише через комплексний підхід до управління, активно залучаючи неурядовий сектор. Є багато способів, за допомогою яких окремі групи чи організації організують себе для досягнення узгоджених цілей, розвиваючи міжнародну співпрацю та ефективні колективні дії урядів, бізнесу та громадянського суспільства. Розвиток управління, яке науковці розглядають «як дії та засоби, прийняті суспільством для заохочення колективних дій та спільних рішень для досягнення спільних цілей» [10], вимагає узгодження формальних чи неформальних правил та процедур стосовно прийняття рішень, розподілу ресурсів, відповідальності тощо. Для кращого управління та використання всіх можливостей для розвитку медико-соціальних послуг варто передовсім зрозуміти механізми взаємовідносин установ, які регулюють політику в галузі охорони здоров'я на національному, регіональному чи глобальному рівнях. Застосування цих механізмів та членство країн у транснаціональних корпораціях значно залежать від рівня розвитку демократичних процесів, що відповідно впливає на вибір стратегії та прийняття національних політичних рішень у сфері охорони здоров'я.

Проблематиці розвитку демократії присвячені праці багатьох учених, внесок яких у науку важко переоцінити. Концепції та моделі демократії, які опрацьовувалися в межах цього дослідження, розглядаються в працях як зарубіжних, так і українських дослідників, таких як: Дж. Бохмен, А. Буханан, П. Петтіт, Р. Даль, Д. Гелд, Дж. Лінц, С. Липсет, С. Верба, а також А. Колодій, Т. Семигіна, В. Марченко, Н. Проць. Серед усього масиву наукових напрацювань, особливо вітчизняного походження, є незначна кількість досліджень стосовно розвитку громадського здоров'я в контексті протидії деменції, що стало поштовхом до написання статті.

Мета цього дослідження полягає в тому, щоб проаналізувати, яким чином розвиток демократичних процесів на глобальному рівні впливає на формування національних політик щодо збереження ментального здоров'я населення.

Розвиток демократії в будь-якому суспільстві залежить від того, наскільки сутність її принципів є зрозумілою для людей, а також від того, чи готове населення дотримуватися та жити відповідно до тих принципів. У деяких питаннях збереження громадського здоров'я, вирішення яких вийшло за межі системи охорони здоров'я і потребує міжсекторального комплексного підходу, так само як і потребує розвитку механізмів міжнародної допомоги, зокрема в питанні протидії деменції, дуже важливим моментом є розгляд глобальних ініціатив та можливостей їх адаптації та реалізації в Україні. Партнерське запозичення досвіду провідних країн світу щодо вирішення конкретних питань сприяє розбудові ефективної системи реагування на відповідні медико-соціальні виклики. Водночас під час вироблення та реалізації політики важливо враховувати особливі чинники ставлення до держави світової

громадськості, яка розглядає Україну як повноцінного партнера чи своєрідну «загрозу». Політичні інновації спонукають до глибшого осмислення взаємовідносин національних і наднаціональних політичних інститутів, сучасних тенденцій урядування і впливу глобальних ініціатив на демократичні процеси та формування національних політик [2]. Отже, ми аналізуємо демократію як доволі складне і неоднозначне явище в транснаціональному чи глобальному масштабі.

На думку науковців, демократія зараз визнана в міжнародних документах як найкращий спосіб реалізації прав людини. Це фактично набір інститутів, за допомогою яких люди наділяються правами вільних та рівноправних громадян для формування та зміни умов суспільного життя. За визначенням Дж. Бохмена, термін «транснаціональний» означає, що держави відіграють певну роль у політичному житті та транснаціональній політичній спільноті, будучи однією зі структур політичного простору. Проте вони не є фундаментальними складниками цих транснаціональних політичних структур. Транснаціональна демократія розглядається як демократія не однієї спільноти, а безлічі багатозарових спільнот, не одного народу, а різних народів. Тобто державні кордони не відокремлюють демократію всередині певного суспільства від демократії поза цим суспільством [6]. Транснаціональну демократію подекуди визначають як «демократію без кордонів» або демократію, яка стала глобальним стандартом [2].

Демократія не є ані універсальним засобом організації суспільства загалом, ані вищою формою суспільного розвитку – це лише інституційна матриця, у межах якої організовується управління суспільством. Отже, міжнародні організації стають аренами, на яких інтерпретуються інтереси як держав, так і інститутів громадянського суспільства. Крім того, вони функціонують як провідні політичні структури, завдяки яким досягають консенсусу та узаконюють колективні рішення. Демократія, з цього погляду, – це метод ухвалення і легітимізації публічних рішень [1].

Агентами розвитку транснаціональної демократії є міжнародні структури та організації. Реалізація ними глобальних ініціатив сприяє демократизації процесів ухвалення, впровадження й оцінювання політичних рішень. Ключовими суб'єктами (акторами) політики за умов транснаціональної демократії, за оцінками зарубіжних науковців, є структури глобального чи регіонального урядування чи міжнародні (наднаціональні) представницькі інституції [2]. Завдання таких структур, однією з яких є Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ), створена ще в 1946 р. при ООН, полягає у виробленні підходів до формування національних політик та регулюванні правовідносин у сфері охорони здоров'я. Окрім того, вони впливають на забезпечення координації та узгодження заходів міжнародного рівня. Важливою ознакою цих організацій є те, що вони безпосередньо покликані розробляти стандарти у сфері охорони здоров'я, які спрямовані на досягнення якнайвищого рівня здоров'я в глобальному масштабі. Реалізувати процес повного входження України до світового співтовариства чи європейських структур неможливо без забезпечення втілення міжнародно-правових стандартів у національне законодавство у сфері охорони здоров'я, які, як і стандарти в інших галузях, закріплюються в міжнародно-правових всесвітніх (універсальних) та регіональних актах.

Розроблені ВООЗ рекомендації та закріплені у відповідних нормативно-правових актах стандарти надання медичної допомоги за різними нозологіями стосуються всіх народів та держав світу і мають міжнародно-правовий характер, але не внутрішньодержавний [3]. Будучи членом ВООЗ, Україна взяла на себе зобов'язання забезпечувати своїм громадянам закріплені в міжнародно-правових актах права людини у сфері охорони здоров'я, адаптуючи їх до національного законодавства та відповідаючи за їх дотримання.

Вирішення глобальних неінфекційних медико-соціальних проблем, зокрема деменції, вимагає величезних людських і фінансових ресурсів. В умовах обмеженого

фінансування систем охорони здоров'я країн, що розвиваються, до яких належить Україна, цю проблему у сфері охорони здоров'я можна спробувати вирішити через співпрацю з міжнародними організаціями. Отже, ухвалення стратегічних рішень та їх успішна реалізація обумовлені соціально-економічним рівнем розвитку країни та узгодженістю дій між різними міжнародними стейкхолдерами.

Міжнародна організація є формою співробітництва держав у різних сферах суспільної діяльності. Міжнародні організації поділяються на міжурядові та неурядові. Для конкретної мети розробки концепції демократії модель міжнародних інститутів формується нестандартно [6]. Міжнародною організацією у сфері охорони здоров'я може вважатися міжнародна міжурядова або неурядова організація, яка має повну або часткову компетенцію з різних питань охорони здоров'я, практичної медицини та лікарських засобів. Міжнародна міжурядова організація – це об'єднання держав на постійній основі, що має самостійні від держав-членів права та обов'язки, діє в межах установчого договору (статуту) та має на меті розвиток міждержавного співробітництва відповідно до норм міжнародного права [4].

Для кращого розуміння певних важливих термінів, які часто вживаються для аналізу міжнародного співробітництва, варто уточнити їх змістове наповнення. Так, термін «міжнародне здоров'я» почав вживатися ще з кінця ХХ ст. для концентрації уваги на протидії поширенню епідемій через кордони між народами. «Міжурядовий» стосується здебільшого відносин між урядами суверенних держав. З позиції охорони здоров'я цей термін розглядається через призму вироблення політики та стратегій щодо охорони громадського здоров'я. Термін «глобальний» також пов'язаний зі зростаючою важливістю суб'єктів поза межами урядових або міжурядових організацій та установ, наприклад: засобів масової інформації, міжнародних впливових фондів, неурядових організацій та транснаціональних корпорацій. Глобальне здоров'я загалом передбачає перевагу найнеобхідніших медичних потреб людей по всій планеті над інтересами окремих країн. Відповідно терміни «міжнародний», «міжурядовий» та «глобальний» не повинні бути взаємовиключними, насправді їх можна розуміти як взаємодоповнюючі. Таким чином, найвизначнішою міжурядовою організацією, що має мандат на вирішення будь-яких питань охорони здоров'я на міжнародному рівні і здійснює міжнародні функції з метою поліпшення глобального здоров'я є ВООЗ [7].

Будучи спеціалізованою установою Організації Об'єднаних Націй у сфері охорони здоров'я, ВООЗ співпрацює зі спорідненими установами з метою забезпечення ефективної координації заходів, уникнення дублювання функцій між структурами і узгодженості різних складників політики, що реалізується. Встановлюючи та розвиваючи ефективну співпрацю з різними спеціалізованими структурами транснаціонального рівня, а також з державними закладами регіонального та національного рівнів у сфері охорони здоров'я, професійними об'єднаннями та недержавними організаціями, що мають відповідну компетенцію в медичній галузі, ВООЗ допомагає урядам формувати власні стратегії подолання інфекційних та неінфекційних захворювань чи виробляти власну політику в цій сфері. На основі вивчення заходів певних країн ВООЗ за участю науковців формує уявлення про те, як міжнародне співтовариство конструює відповіді на глобальні потреби в галузі охорони здоров'я та як змінюються концепції з плином часу.

Розвиток демократичних процесів і глобалізації ставить під питання, яким чином країни визначають пріоритети в системі охорони здоров'я і як вони формують та реалізують заходи в контексті цих пріоритетів. Підвищення активності ВООЗ у структурах управління багатосторонніми організаціями, рішення яких впливають на соціально-економічний розвиток регіонів чи країн, свідчить про посилення політичного складника розвитку систем охорони здоров'я загалом, а також про вагомий вплив на протидію окремих медико-соціальних захворювань.

Неінфекційні захворювання є причиною 63 % усіх смертей в усьому світі, причому 80 % цих смертей спостерігається в країнах із низьким і середнім рівнем доходу. Країни з невисоким рівнем доходів також стикаються з проблемами старіння населення і збільшенням навантаження на систему охорони здоров'я через поширення передовсім таких неінфекційних захворювань, як онкологічні та серцево-судинні захворювання, діабет та психічні розлади різного походження. За різними дослідженнями, такі захворювання в основному обумовлені умовами проживання та праці. Однак кожна людина має право на найвищий досяжний рівень фізичного та психічного здоров'я, що визнається багатьма глобальними, регіональними та національними договорами та конституціями. Забезпечення цих прав, пов'язаних зі здоров'ям, не може бути реалізоване без належного функціонування системи охорони здоров'я, яка дає можливість людям отримати доступ до якісних медичних послуг, враховуючи їх фінансову спроможність.

Управління глобальною системою охорони здоров'я стало більш складним у контексті багатьох аспектів, що зумовлено збільшенням кількості міжнародних учасників, зокрема недержавних структур. Керівним і координуючим органом у сфері охорони здоров'я відповідно до свого статуту залишається ВООЗ, яка все більше розвиває співпрацю з недержавними структурами з огляду на їх важливу роль у розвитку та лобюванні різних аспектів збереження громадського здоров'я на різних рівнях – від місцевого до глобального, а також розвитку демократичного врядування у вирішенні медико-соціальних проблем.

Окрім співпраці з установами системи ООН, що займаються питаннями розвитку, для успішної реалізації глобального плану дій стосовно вирішення пріоритетних питань, зокрема питання протидії деменції, ВООЗ також потребує співпраці з іншими міжнародними, регіональними чи національними партнерами. Загалом весь механізм, що базується на співпраці чи партнерстві між різними учасниками, які мають прямий чи непрямий вплив на ухвалення рішень у системі охорони здоров'я та вироблення політики, відображає структуру глобального управління в контексті збереження та поліпшення ментального здоров'я (рисунок).

Неурядові організації сприяють глобальній демократії двома способами: будучи своєрідними медіаторами в управлінському процесі, вони сприяють поширенню інформації про внутрішню політику країн та їх потреби поза межами нації для прийняття управлінських рішень у глобальному масштабі; водночас вони розкривають глобальні проблеми та впливають на формування та визначення перспектив їх вирішення на національному та місцевому рівнях. Неурядові організації мають чітку мету – бути почутими широким загалом, тому розгляд питань відбувається із залученням великої кількості відповідальних за прийняття рішень політиків, що мінімізує непередбачені наслідки.

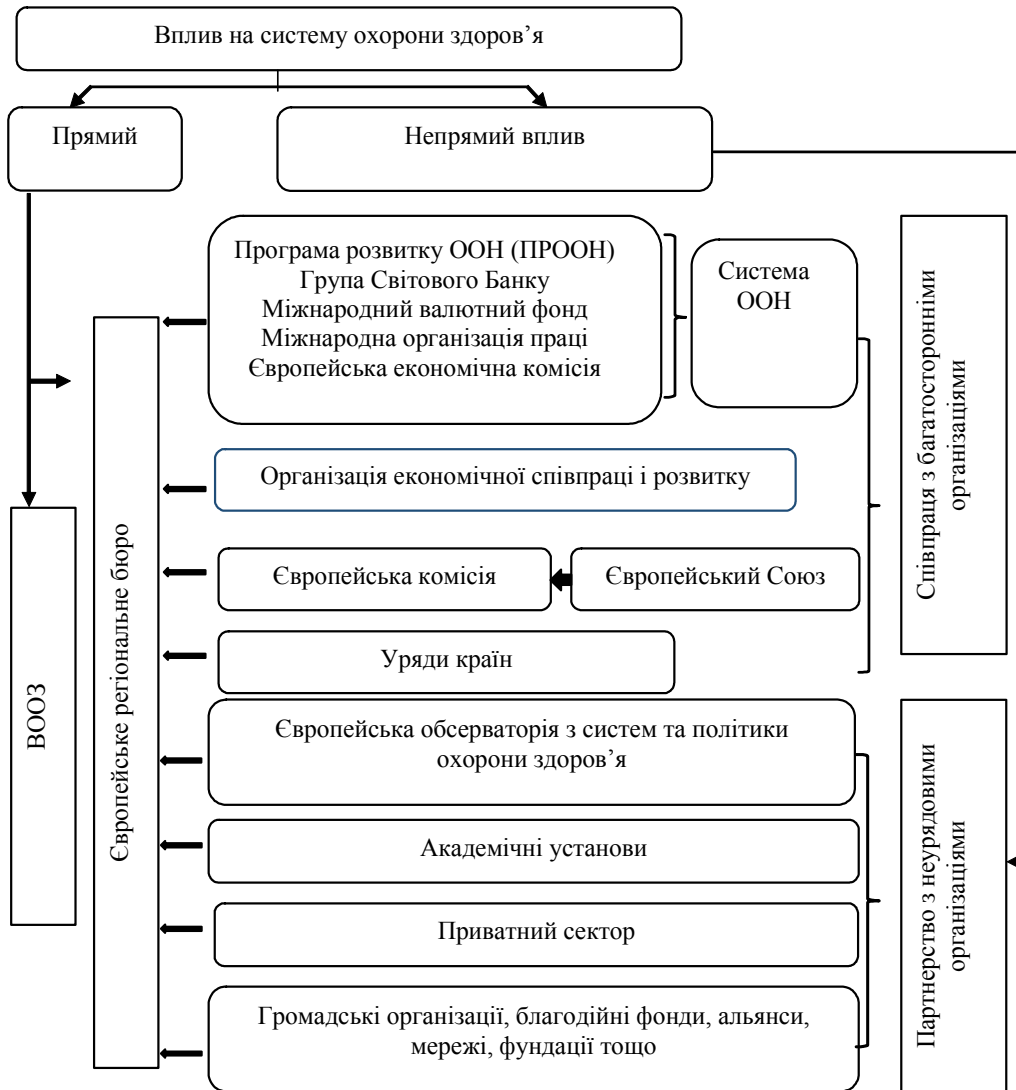
Для того щоб ВООЗ змогла утриматися лідером та виконувати свою координуючу роль у глобальному масштабі, вона активно співпрацює з недержавними суб'єктами. Така взаємодія дає для ВООЗ додаткові переваги, що випливають унаслідок узятих зобов'язань, а саме:

– залучення додаткових ресурсів недержавного сектору може сприяти роботі ВООЗ;

– ВООЗ може певною мірою впливати на формування політики неурядових організацій, чим забезпечує узгодженість дій між різними структурами, випереджаючи дублювання функцій;

– через неурядові організації ВООЗ може поширювати свою політику та посилити впровадження розроблених нею норм та стандартів.

Ефективна взаємодія з недержавними суб'єктами вимагає міцної структури, яка дає змогу залучатись, одночасно захищаючи та зберігаючи повноваження, репутацію та мандат ВООЗ. Відповідно, 69-та сесія Всесвітньої асамблеї охорони здоров'я у 2016 р.

Інституційний складник глобального управління у сфері охорони здоров'я в контексті протидії деменції

прийняла Рамки взаємодії з недержавними суб'єктами (FENSA). FENSA надає детальний набір правил залучення та взаємодії ВООЗ з такими недержавними суб'єктами, як неурядові організації, суб'єкти приватного сектору, благодійні фонди й академічні установи. Для кожної з чотирьох груп об'єктів FENSA визначає певний набір правил взаємодії. FENSA також зобов'язує ВООЗ налагодити прозорість будь-якої взаємодії з недержавними суб'єктами. Тому створюється Реєстр неорганізованих суб'єктів ВООЗ, що є загальнодоступним електронним інструментом на базі мережі Інтернет, в якому громадськість може знайти інформацію про характер кожного недержавного актора, з яким взаємодіє ВООЗ, а також тип залучення [5].

Неурядові міжнародні організації створюються на основі об'єднання фізичних чи юридичних осіб у формі альянсів, фондів, асоціацій тощо і діють на досягнення конкретної мети. Проблема протидії деменції об'єднала навколо себе багато

активних організацій, що відстоюють права хворих на цю недугу та їх опікунів на різних рівнях міжнародної спільноти. Однією з таких структур, що сформували цілу мережу організацій, представлену 40 учасниками-асоціаціями з 35 країн, є «Альцгеймер Європа» (Alzheimer Europe). Це неурядова організація, яка намагається забезпечити підтримку людям з деменцією та їх опікунам, а також вивести проблему протидії деменції на рівень європейських пріоритетів. Вона пропагує та сприяє тим підходам до вирішення деменції, які базуються на дотриманні прав та свобод громадян, підтримує проведення досліджень щодо деменції та посилює європейський рух у цьому напрямі.

Позицію організації «Альцгеймер Європа» та її членів розділяють депутати Європейського Парламенту, які об'єдналися в мультинаціональну міжпартійну групу – Європейський Альянс Альцгеймера (the European Alzheimer's Alliance) для розгляду та лобювання питань деменції. Основною місією альянсу є ініціювання політичної дискусії про необхідність узгоджених дій у сфері профілактики, діагностики та лікування хвороби Альцгеймера, а також дослідницької та соціальної політики. Об'єднання зусиль депутатів спрямовані на розвиток заходів із надання пріоритету деменції на європейському та національному рівнях.

Починаючи з моменту свого створення у 2007 р. діяльність альянсу ознаменувалася значними досягненнями як на європейському, так і на глобальному рівнях. Так, у 2015 р. Стратегію протидії деменції (European dementia strategy), яку пропагували «Альцгеймер Європа» та альянс у межах проведення масштабної кампанії, підтримали 84 члени Європейського парламенту, 150 політиків із 25 європейських країн та понад 11 600 окремих громадян [9].

Результатом спільної співпраці альянсу та ВООЗ стало створення Глобальної обсерваторії з деменції. Ця обсерваторія є платформою для обміну даними та знаннями, яка забезпечує легкий доступ до основних даних про деменцію з держав-членів у таких трьох сферах: політика, надання послуг, а також інформація та дослідження. Використання платформи може допомогти країнам оцінити результати своїх дій та заходів з питань деменції, що сприятиме удосконаленню підходів до формування політики, планування медичних послуг та розвитку соціальної допомоги для комплексного протистояння деменції.

Ще однією важливою структурою є міжнародна організація протидії хвороби Альцгеймера (Alzheimer's Disease International – ADI). ADI акцентує увагу на тому, що ключ до успіху в боротьбі з деменцією полягає в унікальному поєднанні міжнародних рішень та місцевих знань. Працюючи на місцевому рівні, асоціації Альцгеймера мають сприяти розвитку системи підтримки людей з деменцією та їх опікунів. Водночас, об'єднуючи свої зусилля на глобальному рівні, вони привертають увагу до питання деменції в політичній площині. ADI є міжнародною федерацією асоціацій Альцгеймера в усьому світі й офіційно співпрацює з ВООЗ. До складу ADI входять 90 учасників з усього світу, кожен з яких є окремою асоціацією Альцгеймера у своїй країні, що підтримує людей з деменцією та їх сім'ї [10].

ADI організував так званий університет Альцгеймера – це серія практичних семінарів, спрямованих на допомогу персоналу та добровольцям асоціацій Альцгеймера у створенні та зміцненні їх організацій. Метою університету Альцгеймера є надання учасникам інструментів для визначення цілей їх об'єднань, надання інформації, залучення грошей та знань, ефективного управління їх об'єднаннями та впливу на державну політику. З 1998 р. понад 40 університетів Альцгеймера були проведені з учасниками з усього світу.

У грудні 2013 р. керівники урядів G8 зустрілися в Лондоні на саміті, організованому урядом Великої Британії, де ключовим питанням порядку денного була деменція. Саміт об'єднав не лише міністрів, але й дослідників, представників фармацевтичних компаній та благодійних організацій, щоб обговорити перспективи

та бачення цієї проблеми. Результатом саміту стало прийняття учасниками декларації, у якій чітко окреслені подальші заходи для країн-учасниць. У декларації зазначено, що для реалізації завдань, проголошених на саміті, необхідно залучити набагато ширші коаліції урядів, бізнесу та громадянського суспільства. Конкретними заходами, які погодилися підтримати міністри, стали:

- фокусування максимальних зусиль на розробленні дієвих програм лікування хворих на деменцію;
- значне збільшення фінансування на дослідження різних аспектів протидії деменції;
- збільшення кількості людей, які будуть залучені до проведення досліджень;
- розроблення нової інноваційної стратегії дій у протидії деменції, наслідуючи стратегії протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу;
- розроблення міжнародного плану проведення досліджень;
- поширення та доступність інформації і результатів досліджень серед країн G8 для того, щоб об'єднати зусилля й отримати суспільні вигоди від інвестицій у дослідження.

Щоб продовжити ці глобальні дії щодо деменції та підтримати неурядові організації, у відповідь весною 2014 р. на засіданні Всесвітньої асамблеї охорони здоров'я започатковано Альянс глобальних дій у протидії хворобі Альцгеймера та деменції (The Global Alzheimer's & Dementia Action Alliance – GADAA). GADAA – це мережа міжнародних організацій громадянського суспільства, які прагнуть захищати глобальні дії щодо деменції. Працюючи разом, громадянське суспільство може збільшити кількість голосів, що заохочують до розроблення спільних стратегій з питань деменції, а також сформувати прихильність до дій на національному та міжнародному рівнях, що посилить обмін найкращою практикою та досвідом. Важливу підтримку в розвитку GADAA продовжує надавати уряд Великої Британії.

Вплив глобальних ініціатив значною мірою відображається на процесах взаємовідносин національних і транснаціональних інституцій, а також змінює підходи та тенденції управління у сфері охорони здоров'я. Неухильно зростає роль і значення міжнародних міжурядових організацій щодо розвитку міжнародного співробітництва між державами в подоланні загрозливих для соціально-економічного розвитку медико-соціальних захворювань, зокрема деменції. Визнані суб'єктами міжнародного права такі організації стають активними учасниками в глобальному вимірі. Вони є досить впливовими на прийняття рішень з різних питань розвитку медичної галузі.

Ратифікувавши установчі документи організацій глобального впливу, таких як ООН, зокрема її спеціалізованої установи – ВООЗ, Україна взяла на себе широкий спектр зобов'язань у сфері охорони здоров'я, виконання яких повинно сприяти її інтеграції у світове співтовариство. Водночас невиконання чи неналежне виконання рішень, ухвалених у межах цих організацій, повинно тягнути за собою відповідальність чи застосування певних санкцій до уряду.

В умовах розвитку демократичних процесів різні показники рівня фізичного чи психічного здоров'я населення слугують важливим критерієм для порівняльного аналізу розвитку країн. Свою конкурентну спроможність країни забезпечують шляхом збереження найвищого рівня здоров'я свого населення шляхом поліпшення якості та доступності надання медичних послуг. Участь України в міжурядових мережах дає можливість запозичити досвід передових країн з розвитку управлінських стратегій та створити свою ефективну систему надання медико-соціальних послуг людям з деменцією та особам, які їх доглядають.

Список використаних джерел / List of references

1. Палас Н. Транснаціональна модель демократії та її вплив на процеси глобального врядування в умовах сучасного світу / Н. Палас // Українська національна ідея: реалії та

перспективи розвитку : зб. наук. пр. – Львів, 2008. – Вип. 21 – С. 145 – 150 [Palas N. Transnatsionalna model demokratii ta yii vplyv na protsesy hlobalnoho vriaduvannia v umovakh suchasnoho svitu / N. Palas // Ukrainska natsionalna ideia: realii ta perspektyvy rozvytku : zb. nauk. pr. – Lviv, 2008. – Vyr. 21 – S. 145 – 150].

2. **Семигіна Т.** Транснаціональна демократія і охорона громадського здоров'я / Т. Семигіна // Політичний менеджмент. – 2011. – № 6. – С. 129 – 136. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/PoMe_2011_6_17 [Semyhina T. Transnatsionalna demokratiia i okhorona hromadskoho zdorovia / T. Semyhina // Politychnyi menedzhment. – 2011. – № 6. – S. 129 – 136. – Rezhym dostupu : http://nbuv.gov.ua/UJRN/PoMe_2011_6_17].

3. **Сенюта І.** Міжнародно-правові стандарти у сфері охорони здоров'я / Сенюта І. // Вісн. Львів. ун-ту. Сер. «Юридична». – Львів, 2004. – Вип. 40. – С. 24 – 36 [Seniuta I. Mizhnarodno-pravovi standarty u sferi okhorony zdorovia / Seniuta I. // Visn. Lviv. un-tu. Ser. «Yurydychna». – Lviv, 2004. – Vyr. 40. – S. 24 – 36].

4. **Тарасов О. В.** Міжнародна Міжурядова Організація (ММО) / Тарасов О. В. // Юрид. енцикл. В 6 т. Т. 3 / редкол. : Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) [та ін.]. – Київ : Укр. енцикл., 1998. – С. 647 [Tarasov O. V. Mizhnarodna Mizhuriadova Orhanizatsiia (MМО) / Tarasov O. V. // Yuryd. entsykl. V 6 t. T. 3 / redkol. : Yu. S. Shemshuchenko (holova redkol.) [ta in.]. – Kyiv : Ukr. entsykl., 1998. – S. 647].

5. **Учреждения** Организации Объединенных Наций. – Режим доступа : <http://www.euro.who.int/ru/about-us/partners/united-nations-system> [Uchrezhdeniya Organizatsii Ob'edinennyih Natsiy. – Rezhim dostupa : <http://www.euro.who.int/ru/about-us/partners/united-nations-system>].

6. **Bohman J.** Introducing Democracy across Borders: from demos to demoi / Bohman J. // Ethics & Global Politics. – 2010. – № 1(3). – С. 1 – 11.

7. **Brown T. M.** The World Health Organization and the transition from «international» to «global» public health / Brown T. M., Cueto M., Fee E. // American journal of public health. – 2006. – № 1(96). – С. 62 – 72.

8. **Dodgson R.** Global health governance: a conceptual review / Richard Dodgson, Kelley Lee, Nick Drager ; World Health Organization. – Geneva, 2002. – 28 p.

9. **European** Alzheimer Alliance. – Access mode : <http://www.alzheimer-europe.org/Policy-in-Practice2/European-Alzheimer-s-Alliance>.

10. **Global** Solutions. – Access mode : <https://www.alz.co.uk/global-solutions>.

11. **Jeremy** Hunt Secretary of State for Health England G8 dementia summit: global action against dementia. – Access mode : <https://www.gov.uk/government/publications/g8-dementia-summit-global-action-against-dementia/g8-dementia-summit-global-action-against-dementia-11-december-2013>.

Надійшла до редколегії 05.06.18